

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maondblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplaoe: 591 e-adressen
2de jaorgaank, nommer 4
Daotum: 1 april 2007

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0704

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuuder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en bliieven van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/utgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzonnen wark!
Et deursturen van dit blad mag alliend zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maond:

• Van de redaktie	3
• Agenda +	4
• Dri'jekont	5
• Kotte reakties	6
• De dichter	7
• Streektaelreffen	8
• Lange reaktie	10
• Ons dialect	11
• Oorlogsgedichten van Nel	12
• Ok Stellingwarfs?	13
• Herdruk beschikbaar as BookCrossing	14
• Aqua Gym	15
• Wussen jim dat...	16
• Bi'j de tied	17
• Filesefie in de Stellingwarven	18
• Taeltuun	19
• De liefde	20
• Dichtwark	21
• Seizoengedichten	23
• Uut Lentegroeten	24
• Kwaak, kwaak, kwaak	25
• Deurdaenkerties	26
• Kotte fulieton	27
• Winterreize	28
• De Stellingwarver Biebel	29
• Stelling van de maond	30

Even rechtzetten...

In de veurige 'An de liende' ston de kop 'Filmbesprekinge' boven een stok. Dit hadde vanzels een 'Theaterbesprekinge' wezen moeten. Een theaterstok naor anleiding van een film.

Mit onze exkuus veur Olaf Berger.

Van de redactie

“Op ien april stuurt men de gekke waor men wil, april dot wat hi’j wil, april gefit nog wel es een witte hoed en as ’t in april mar natten wil.” Zomar wat spreuken uut et Stellingwarfs Woordeboek. Mar goed, we holen et d’r mar op dat et now toch warkelik veurjaor of meitied wodt. De meitied vol mit laomer in et jonge grös. Mit deur de zoemertied langhen de daegen en wodden de naachten wat kotter. De meitied is ok de tied veur mooie gedichten en veur verhaelen, bi’jgliks over de liefde. Zokke verhaelen over de liefde hewwe es naost mekeer zet, iene uut oonze biebeltekst naost een vassien van Toon Hermans. Daor woj’ toch hatstikke meitiedsbliede van...

Hoe zol ’t mit vrouw Bakker kommen in oonze kotte fulieton? Zol ze mit et spinnerag in de weer raeken, de matteklopper d’r over holen of wie wet, raeken ze alderdeegst mit ’n beidend... Ze moe’n et eerst mar es over de pries iens zien te wodden. En is d’r al iene drok an ’t schrieven veur een ni’je fulieton? Die vraoge komt grif een keer.

Oonze fulieton lopt blickber veuruut op een verhael van een bekende Stellingwarfse schriever want die het him tiedelik ok al een vrouluden antuugd om de boel deur ’t huus es eventies nao te lopen, lazzen we argens. Zoks is een goed ding vanzels want zoks kán een staonde man allierend now ienkeer niet, ok al daenken pattie vaeks van wel...

Wi’j zien et verbaand drekt niet mar deur een peer inzunnen stokken in dit blad en/of in de Liwwadder Kraante hebben een peer min of meer bekende Stellingwarvers et abonnement op dit blad opzegd. Zok ofmelden zie’we eins mar wat as: de kop in ’t zaand stikken. Dat liekt seins wel een typisch trekkien van pattie Stellingwarvers. Liever niks zien en heuren as de diskussie angaon. Gelokkig bin d’r ok disse maond aorig meer anmeldings van ni’je lezers as dat d’r heur ofmelded hebben en op oonze webstee zaggen we dat d’r ok weer een peer keer vaeker een ‘Liende’ daelelaeden is. We hebben trouwens besleuten om ‘An de liende’ eerst rond et aende van de maond op de webstee te zetten. Vaaste lezers kriegen daormit een veursprong van een peer weken...

Hawwe an ’t aende van et veurig jaor krek zoe’n vuufhonderd abonnees, drie maonden veerder staot de teller opiens al tegen de zeshonderd. Daank veur al diegene die alle familie en kennissen - all over the world - in ienkeer opgeven hebben. En wie helpt oons even an die laeste peer om de zeshonderd hielendal vol te maeken...?

Op disse eerste van de maond en dag van versturen, dus nog slim hiete van de drokpasse, kree’we een bericht (*zie: onderan de Agenda*) uut een Duutse kraante waor een oons slim bekend veurkommende Stellingwarfse schriever in nuumd wodde. We hebben et stokkien even vergeleken mit et i-dagboekien van die daotum mar konnen d’r daore niks van in weeromme vienen. De man zal toch niet... Nee, daor geleuven we niks van, of zol et dan...

Mar weer een protte plezier bi’j et lezen van dit nommer.

Mit een vrundelike groet van,
Stichting Stellingwerfs Eigen
Frank en Piet

Agenda

De hiele maond **april** is et de maond van de filesefie. Et thema is dit keer: 'Et redelike beest'.

Op **14 april** wordt de ni'je bibeltheek in Wolvega feestelik eupend mit o.e. een optreden van et popkoor uut Wolvege om 13:30 ure.

Op zundag **15 april** van 11 tot 12 ure komt Huus en Hiem uut de studio van Radio Weststellingwerf Centraal (RWC). Henk de Vries en Paul Hensen hebben dan as gaaste Wijnand Smit, oold Noordwoldiger. Piet Bult maekt vaaste wel weer een riemseltien.

Veur **30 april** kuj' een gedicht of een vas(sien) insturen veur et FeRstival 2007. Kiek hieronder veur meer infermaosie.

Op **25 meie** is d'r een Internationaole streektaelkonferensie in gebouw 'Et Vlechtwark' in Noordwoolde.

Bron: verschillende kraanten.

FeRstival 2007

Dit jaor komt de 65ste edisie van een veurdrachtwedstried veur leerlingen in et vervolgonderwies. De redaktie van dit festival vraogt dichters/schrievers om een ni'j stok te schrieven dat deur kiender dan veurlezen/veurdregen wodden kan op een veurleesdag, laeter dit jaor in De Lawei in Drachten. Et schriefwark wodt indield in 3 'klassen':

1. starters (rond 12, 13 jaor),
2. deurzetters (rond 14, 15 jaor) en
3. toppers (14 jaor en oolder).

Et wark moet beslist in 't Fries en veur 30 april 2007 instuurd wodden. De stokken wodden – zonder je naeme – veurlegd an een jury die bestaot uut: Gerda van der Wijk, Tsjerk Veenstra en Douwe Kootstra.

Kutenholzer Heimatblatt vom 31. 03. 2007:

„*Klein Aspe (sv)*. Gestern Abend hatte der Verein ‚*Homophile Heimatfreunde*‘ weitgereisten Besuch. Auf Initiative von Mitglied P. Jonkers war zu ihrem Klönabend der bekannte friesische und ‚nedersaksische‘ Dichter und Schriftsteller Johan Veenstra zu Gast. Das beherrschende Thema des Abends war ‚Niedersächsisch ohne Grenzen‘. Man kam sehr schnell und überraschend zu dem Schluss, dass die sprachlichen Gemeinsamkeiten zwischen dem hiesigen ‚*Küstenplatt*‘ und den in den nördlichen Niederlanden gepflegten ‚nedersaksischen‘ Dialekten über die politischen Grenzen hinweg bewahrt und dokumentiert werden sollten.

Wie Initiator P. Jonkers unserer Redaktion mitteilte, sei dies nur der Anfang einer für die nächste Zeit geplanten Reihe von Veranstaltungen, die abwechselnd in Deutschland und in den Niederlanden stattfinden sollen.

Peter Jonkers selbst ist noch in der niederländischen Provinz Drenthe geboren, kam jedoch im Jahre 1962 als Zwölfjähriger mit seinen Eltern nach Deutschland und wohnt jetzt in Klinten.

-red-: vergeliek dit bericht es mit et i-dagboek op: <http://www.johan-veenstra.nl/dagboeken.htm> en 30/3: „Ik hope niet daj' m van mi'j verwaachten da'k alles in dit dagboek vertelle... Vergeet et mar!“

Dri'jekont

Dierenwelzijn moet in de grondwet. De Raad van State ziet geen belemmering om het recht op dierenwelzijn in de Grondwet op te nemen. Natuurlijk is dit niet verkeerd. Elk levende wezen heeft recht op welzijn. Maar het moet vanzelf niet te ver doorschieten zoals bij die aanvallende zwaan in Drachten. In dat geval zijn dus dieren “baas” en dat moet dus niet.

Een hele heisa om een dubbele nationaliteit terwijl het toch zo simpel is. Als een land de voormalige burgers verbiedt om de nationaliteit van hun land op te geven, kunnen desbetreffende mensen toch gewoon geen Nederlander worden. Of ziet de wrotter dit weer verkeerd? Het mes snijdt aan meerdere kanten. Iemand blijft buitenlander en kan makkelijker het land uitgezet worden. Hij is immers geen Nederlander. Hij snoept niet van twee walletjes zoals de meeste mensen doen met een dubbele nationaliteit. Ze zijn buitenlander òf Nederlander als het hun uitkomt. Dus waarom zo krampachtig vasthouden aan het verbieden van een dubbele nationaliteit? En dan ook nog met desbetreffend land gaan praten over die nationaliteit. Ze zijn stapelgek in Den Haag.

Bericht van RTV-Oost. *Afgelopen zaterdag (17 maart 2007) werden bestuurders van particuliere auto's uit een rouwstoet geplukt voor een verkeerscontrole. De rouwstoet was op weg naar de begraafplaats in Usselo. De automobilisten klaagden over de behandeling door de politie en enkelen kwamen te laat voor de begrafenis. De ChristenUnie wil van het gemeentebestuur van Enschede horen wat er precies is gebeurd, of er al excuus is gemaakt en wat er is gedaan om herhaling te voorkomen.*

Het is hemel schrijnend dat de politie geen respect meer heeft voor de doden. Hoe halen ze het in hun hoofd om een rouwstoet te verstoren met een verkeerscontrole? Wordt een rouwstoet niet verstoort met niet gratis parkeren is het wel met een verkeerscontrole. Ik heb het al eens vaker gezegd, maar de wereld is finaal van de kook.

Artikel in de Leeuwarder Courant van 20 maart 2007:

De Nationale ombudsman heeft vorig jaar bijna een kwart meer klachten ontvangen over een onbehoorlijke behandeling door de overheid. Uit die “ongekende” stijging blijkt volgens ombudsman Alex Brenninkmeijer dat de overheid de burger uit het oog dreigt te verliezen.

De overheid heeft al héél lang de burgers uit het oog verloren. De overheid “doet” maar wat en gaat van de “piep” methode uit. Zolang de burger niet piept cq klaagt, gaan ze ervan uit dat ze het goed doen. Dat is en blijft een kwalijke zaak.

Ik heb het al vaker geschreven, maar er is eigenlijk niets “nieuws” onder de zon. Programma's als Kassa en Radar hebben niet voor niets “gouden tijden” met allerlei “ellende” van burgers.

In de Leeuwarder Courant van 31 maart 2007 staat een artikel over de eigenaardigheden van windhoos. Mensen die niet zo gecharmeerd zijn van bepaalde dingen in het programma hebben dan “pech”. Heel veel vervelende dingen zijn niet uit te schakelen en je moet er maar mee leren leven. Dus zo langzamerhand is het programma “baas” en dat vind ik een uiterst vervelend trekjes van het programma. Ik bepaal wel wat goed voor mij is en dat hoeft dat programma niet voor mij te doen. Veel mensen hebben geen enkele controle meer over hun eigen computer. Een “handig” programmaatje hier en een “handig” programmaatje daar en ze hebben niet door dat ze de computer ernstig vervuilen met rotzooi. Dat gaat zo geruisloos, dat bijna niemand het merkt. Een computer wordt er zo langzaam door als dikke stroop. Op laatst niet meer vooruit te branden. Hoe verder microschoft komt met dat windhoos versie, hoe vervelender wordt het voor een gebruiker.

De wrotter

Kotte reakties

De ni'je Ovend...

Et eerste (feberwaori) nommer van De Ovend van dit jaor was zoas toezegd, van buten en van binnen hielemaole in kleur. (Nog) Gien groot verschil mar toch... Nog vule positiever was de ni'je rebriek 'Zin of onzin' in dit blad. Mit uitzondering van wel es wat taelvraogen is d'r veurhenne giendertied naor de miening van lezers vraogd, zo goed wi'j weten. Disse rebriek zal neffens oons dan ok een 'topper' wodden, as de redaktie himzels teminste wat in de haand holen kan want d'r ston vanzels wel weer een riegeltien in dat de inzunnen stokkies wel es inkot wodden kunnen en dat d'r wel es keuzes maekt wodden zullen. We holen et scharp in de gatten en geven de redaktie op veurhaand et veurdiel van de twiefel. Lao'we 't mar niet over de inhoud hebben of et moet al over de alderlaeste bladziede gaon: een mooi gedicht van Roely mit een mooi – en mooibruukt – woord in et zinnegien: 'et ribbeschiere laand'. Lao'we et daor disse keer in de taeltuun mar es over hebben...

Stelling en de vrouw...

Zegt vrouw Stelling aovens op bedde tegen heur man:

"Ik komme tekot."

"Now ja, dan moej' mi'j ok mar es wat meer gebakkies mit slagroom en zo veurzetten, en op 'e tied es een borreltien mit een hiempe dreuge wost. Zet es een vas bloempien op 'e taofel en stik es een keersien an. O ja, en struup aovens op bedde es wat anders an as altied dat hoogsleuten naachtmaantelpak van jow."

"Ie smerige viesterd! Ie kun ok altied mar an ien ding daenken. Ik bedoel da'k tekot komme op de girorekening. Ie zullen es wat hadder warken moeten..!"

Vrouwluden, ik zal ze gienertied begriepen, bromde Stelling in himzels en dri'jde him nog mar es omme...

Waeternaemen...

Et is al even leden dat Jan Bearn Singelsma in de Staotenvergeerding van de Perveensie Frieslaand zien gevecht leverde om o.e. de Friese waeternaemen weer op 'e kaorten te kriegen (1966). Nao Singelsma het Bertus Postma van Beetgumermolen dat ienzeme wark overneumen. En now is et dan uutaendelik zoveer. De Nederlaanse naemen zullen de kommende tied gaondeweg vervongen wodden deur Friese waeternaemen waarbi'j Et Bildt en de Stellingwarven heur eigen naemen bruken meugen.

In de Stellingwarven zullen de Stellingwarfse naemen dus weerommekommen. Neffens de kraante zol de Opsterlandse Compagnonsvaart trouwens in et Stellingwarfs ommezet wodden naor 'Opsterlânske Kompanjonsfeart' en dat liekt oons toch slim Fries en het niks mit et Stellingwarfse 'Opsterlaanse Kompejonsvaart' van doen. Zo zal d'r hier en daor nog wel es even naor keken wodden moeten.

In een protte (de meeste) kraanten wodt wel hiel deftig kondschoop daon van al die ni'je naemen mar de volhoorders **Singelsma** en **Postma** wodden neffens oons vusen te min nuumd (alderdeegst eerd) as ienzeme vrotters..!

De dichter...

Dichter bi'j de dichter...

Zo now en dan gebeurt et oons - et zal jow ok vaaste wel es overkommen - daj' een dichter of een gedicht niet hielemaole begriepen. Och, pattie woorden en seins hiele zinnen, daor moej' wel es een uurtien mit in de hangamatte liggen mar een inkelde keer koj' d'r dan alderdeegst nog niet uut. Wat bedoelt de schriever? Veurige maond hawwe ok zoe'n strofe uut *'Et balgevuul anno 1957'* van Theo van der Bles, wao'we mar niet uitkwammen:

*in de pauze
van de wedstried
trapte et volk
wat tegen de balle
die veter onder
op zesjaorig
droomheufd
daele kwam*

Dat van *'die veter onder'* vunnen we wat een vremd geval. Mar ja, een dichter vraogen om uutleg doe' niet gauw, dat heurt eins niet iensend zo. Mar we bin d'r uut...!
In die tied (anno 1957 schrift de dichter) haj' van die leren voetballen die as mit een soort van schoeveter dichtekneupd zatten. An 't aende wodde daor gewoon een platte kneup in legd. Laot de dichter zoe'n balle now - ok in warkelikhied - op zien heufd kregen hebben mit precies de kneup van die veter op iene van zien fontenellen. Tsja, en aj' dan een jaor of zesse binnen dan bin je 'dakpannen' nog lange niet volgruud vanzels en komt zoe'n balle mit de kneup van *'die veter onder'* verrekte hadde an...!

Dat ja, soms moej', om een gedicht te begriepen de dichter kennen, zien jeugd, zien schoelmeester en alderdeegst zien voetbaltrener.

Vanwegens de maond van de filesefie...

De reden waaromme de tredisionele metafysika in tegenspraoken verstrikt raekte, is dat ze de ervering as onmisbere faktor in et kennen miskende. Zi'j wol kennis gadderen over 'dingen' die oons niet in de onderviening mitgeven binnen, bi'jglieks 'ziel', 'God' of 'kosmos'. Ze pretendeerde seins te weten hoe de dingen op himzels staon. En dat is neffens Kant niet meugelik: we weten hielemaole niks over et wezen van de dingen, we kun alliend uutspraoken doen over hoe wi'j de dingen zien...

Kritiek van de zuvere rede...

Dat daenkward zol Kant uutaendelik twaelf jaar kosten. Een schoft waarin hi'j gien letter op pepier zette; et schrieven van de tekst zels (ongeveer zeuvenhonderd bladzieden) nam - hiel opvalend - niet meer as drie maonden in beslag! Et boek verscheen in 1781 en was iene van zien bekendste warkstokken. Kant was doe 57 jaor.

(Aandere maond meer filesefie in dit blad.)

Streektaeltreffen...

Vlechtwark is maandewark

Of hoe de Turkse kneupe en de Babylonische spraaktieze op et Internationaole Streektaeltreffen in Nottepé alsnog ontward wodden

Nog mar krek was et poletiek forum nao de lezings op de Twiede Internationaole Streektaelkonfereensie op 25 meie 2007 in et multifunctionele centrum 't Vlechtwerk in Noordwoolde uut aende of daar wodde op nugging van dagveurzitter Piet Hemminga et woord neumen deur Paul de Meer uut Noordwoolde, pensionoord autoverkoper, van komof van De Miente onder datzelde dörp.

'Ja, veurzitter, ik leze hier in et pergramme dawwe now praoten kunnen over hoe as et toegaot in oonze regio. Wel, ik kan d'r persoanlik over mitpraoten. Ik hebbe dus mitmaekt hoe mien eigen Stellingwarfs van Noordwoolde ondersni'jd is in et grote Stellingwarfs van zeg mar de grote regio Berkoop. Mien stok veur De Ovend wodde veurig jaor ofwezen mit de opmarking da'k eerst mar es een cursus Stellingwarfs volgen mos.

En mien bi'jdrege was nog wel een grote lofzang op oons eigen Stellingwarver laand en oons eigen Nottepé wat zoas ok bekend al jaoren ondersni'jd wodt deur Wolvege alhoewel goenend ok zeggen Wolvegao, mar daar gaot et vandaege niet omme. En daar kan'k inkommen as de reden was dat ik jaeger west hebbe, krek as Wiebe Scheenstra die ok nog gewoon zien boekies uutgeven mag, vertaeld dan wel deur de staf, krek as bi'j de verhaelen van Lily Köhler trouwens, die ok nooit de cursus volgd het en dat men dan nuumt et in levendig gebruik holen van de streektael.

En ik kan hierbi'j verklaoren dat mien veuroolden tot in de dadde graod Stellingwarfspraoters weren en geef Stellingwarfs op de koop toe, nog beter Stellingwarfs as dat van Johan Cruijff, waarvan zoas bekend de oerpake ok uut Noordwoolde kwam krek as die van Rafaël van der Vaart eertieds van de Vaortweg, de ziedtakke van de Noordwooldervaort die spietig genog ok alweer veur de helte dichtsmeten is en waor we now tegen zoe'n keunstwark van Peter Hiemstra ankieken moeten mit zoe'n hermetisch gedicht van Johan Veenstra d'r bi'j, waor we d'r nog vule meer van kriegen in de Stellingwarven, en vanzels ok mit een boek d'r bi'j, et liest nog een herdruk, want dat schienen de subsidiegevers et mooiste te vienen.

En dat ik doe mien lidmaodschop van de Stichting opzegd hebbe, veurzitter, hoewel dat niet iens kan daar een stichting gien iens leden het, ok al omreden de staf en bestuursleden nog niet iene keer de muute neumen hebben om es een keer heur gezichte zien te laoten op et al jaoren deur mi'j organiseerde accordeon, pardon veurzitter moeniekefestival en ik doe zels een boekien maekt hebbe dat jim now deur middel van de Bookcrossing overall lienen kunnen tot in de biebelteken toe.

En dat ik veural even zeggen wil dat de poletiek veural deurgaon moet mit et subsidiëren van de streektaelen want een tael die niet mit zien tied mitgaot is ten dode opschreven, zoas oonze grote now intied ok pensioneerde dialectoloog Jan Stroop, al es veur Omrop Friesland zegd het.

(Gaot op de volgende bladziede veerder.)

(Vervolg van de veurige bladziede.)

En dat we hier in Nottepé vier taelen kennen, nl. et klonisch, onderscheiden in et gewone klonisch en et veenklonisch, dat vaeke utdrokt wodt deur 'jongens thuis kome, pa slacht een haring', dan et Stellingwarfs, dat zoas jim wete een hermetisch taelgebruuk kent, wat op alle websteden te lezen vaalt, en wel deur oonze schoelemeester praot wodde, mar die oons verbeud et op et schoeleplein te praoten, laot staon in de schoele. En dat we now toch hiel aandere tieden hebben omreden et now in de schoele praot wodden moet.

En dat dokter Bloemhoff die hier vandemorgen ok zokke mooie dingen zegd het laestdaegs zels nog uutvunnen het dat de i'j van ieje en jij via een onverhadde weg naor Noordwoolde kommen is die hi'j zels nog op een pas ontdekte kaorte uut 1623 vunnen het.

Dat zo moet et ongeveer gaon wezen veurzitter, en dat oonze voetbalclub hier Olyphia hiet alhoewel dat eins Olympia wezen moet mar omreden de spelties al besteld en maekt en betaeld weren we et doe mar zo laoten hebben.

En daj' hier best nog een protte streektael heuren kunnen want dat ik laestdaegs langs et voetbalveld in Vleddervene heurde 'hale jonge, haal dan toch eens effe flink uit'.

Dat veurzitter zo moet et ongeveer gaon wezen en dat is wa'k even zeggen wol over hoe as et gaot in oonze regio. En dat et vanzels wel mooi is dat et instituut een vervolg organiseert op de veurige streektaeledag in Mestricht, mar dawwe vanzels ok nog een vervolg tegoed hebben op de veurige dag over de Stellingwarver identiteit.

Want dat was oons doe toch beloofd docht ik, mar ik bin gien lid meer dat ik hebbe gien recht van spreken, mar beloofd is beloofd. En now hool ik op mit praoten aandere liekt et wel de geliekenis van de verleuren zeune, zoas bekend ok nog es in et Stellingwarfs vertaeld deur meester Koopmans zoas bekend zels ok een betien een verleuren zeune want hi'j gong naor Amerike en kwame weerome, en zo gaot et mi'j ok, want we zitten hier in et gebouw waor et ontwarp veur de wiege van Beatrix maekt is, die weer een dochter is van Juliana zoas bekend ok een bekend permoter van de streektael'.

Feitzen Ladders

Lange reactie...

Cuijk (Kuuk a/d Maos) 2007

Hallo Frank en Piet (in één adem),

Het plezier was weer geheel mijnerzijds wat betreft het lezen van 'jullie' prachtige maandblad. Het wordt eentonig om weer te zeggen dat ik het interessant en uitstekend vond, maar de waarheid mag toch zeker wel gezegd en herhaald en herhaald en herhaald worden. **Toch?** zeggen ze dan tegenwoordig. Ik wou maar, dat we zoiets hier in onze streek ook konden bereiken. Maarrrrr...

Dat ik je bij een van mijn vorige toezendingen schreef, dat je maar even een seintje hoefde te geven om nog meer kopij van me te krijgen, dat werkte blijkbaar niet. Wel lees ik nogal eens in het jullie blad de 'smeebede' om toch vooral kopij in te zenden. We zullen die weg dan maar weer volgen: dus bij deze... (Ook al is het geen Stellingwerfs... 't liekt 'r nor mien ideeje wel veul op. Waor kumt die geliekenis vandaon?)

Ik gooi nu eens een knuppel in het hoenderhok. Hoezo knuppel??? Nou, naar mijn mening is het dialect (welk dan ook) in deze (computer)tijd een **onding!**

OJA? Hoezo **onding**??? Nou, omdat we zo mobiel zijn geworden als de bliksem! In 'n vloek en 'n zucht zitten we in de **ch-ch-ch**-kant van Nederland en nog een paar zuchten verder desgewenst aan de andere kant van de wereld.

Niet dat ik me schaam voor mijn dialect. Verre van dat en integendeel zelfs. Maar ik ervaar wel steeds meer, dat het weinig functioneel meer is en maar in zeer beperkte kring en op beperkte momenten nog goed hanteerbaar en beleefbaar. Ook beheers ik het niet meer in al zijn facetten. We hebben het nu **nog niet** met de nadruk op **nog niet** over ons Nederlands....

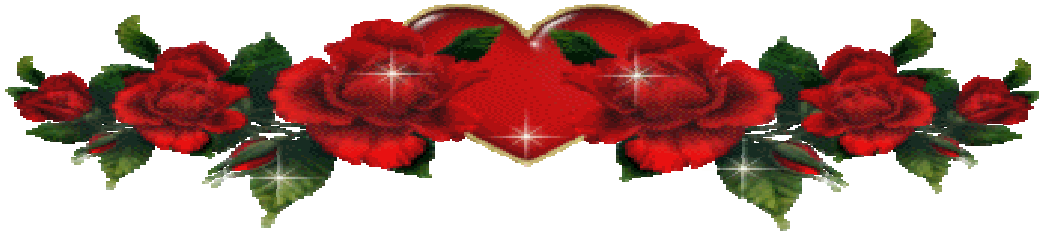
En voor mijn nazaten (of zeg maar de jeugd i.h.a.) is 'ons' dialect net iets als die oude oom, waar ze nog een beetje familie van zijn en waar ze dus wel wat mee te maken hebben (gehad). Maar waar ze (liever) niet veel meer mee van doen hebben. De jeugd heeft nu weer haar eigen dialect; je weet wel... die van het duimpje. (^j^ kmj 2moro bbq? Pa en gn. I ☺! @:-) "Als ik mijn product in het westen tracht te verkopen en ik doe dat met de **zachte g**, dan lukt me dat maar matig, want dan ben ik vaak zo'n beetje het Brabantse boertje!" hoor ik mijn oudste zoon **zechen**. "En een Brabants boerke kan geen kwaliteit leveren, denken ze daar. Zelfs ons eigen Philips was blijkbaar die gedachtengang toegedaan en ging naar Amsterdam. Wel geeft de aangeboren (aangeleerde) intonatie van m'n stem de klanten het gevoel, dat ze met een gezellige betrouwbare vent van doen hebben. Dat is de andere kant van de medaille en dat wil ik wel graag zo houden!"

Tsja, wat moet je met zo'n argumenten? Maar veel belangrijker is, lijkt mij, de vraag: **Wat moet je met zo'n dialect?**

Ik heb er het onderstaande gedichtje over gemaakt (*red: zie volgende bladzijde*). Want dat geeft mijn mening over mijn dialect goed weer, denk ik. Het is **talig cultuurgoed**, dus zeer zeker **waard om**, zo dit al niet gebeurt, vergaard te worden en bewaard te blijven! En daar wil ik mij dan ook van harte voor inzetten. Maar voor de rest...???

Beste Frank en Piet, bedankt voor het plaatsen van deze "hypothese". Ik ben benieuwd naar eventuele reacties van het lezersgezelschap van An de Liende.

Chris Kerkhoff (chriskerkhoff@hetnet.nl)

Ons dialect

Ons dialect is vort uut d'n tied, jao, in feite(n) is't achterhâld.
Mar ons Nederlands? Is ok al vort veul in d' Éngelse taol vertâld!
En as we nie uutkiêke, brékt d'n tied gauwzat aon
Det dè 't zelfd' overkumt as 't ons dilalect al is vergaon!
Wétte hoe'k téggeworrig tégge mien dialect ánkiêk?
Zòas tégge nostalgie of as téggen 'n stukske(n) antiêk.
't Is d'r krek mit as mi dieje pispot uut vroegere téije.
Hard nóddig toendertied en hóst nie te vermêije.
Mar zò rap as't kos wier ie án de kânt gedaon
Vör 'n medernere pleej, want dè stond ons veul béter án!
En as we nou op de vréij mert nog zò'n ding tége komme,
Dan géve we'r grif gèld vör, bléij dè we'm hébben en potdomme...
Dan hét ie wér waorde, is 'n riek bezit en flink duur!
En dan hangen we 'm, versierd mit 'n buske bluumkes...
Op 'n moi pláts in de goej' kamer án de muur!

**Zo zit 't, liekt mien, mit ons dialect, jao, 't kan verkere...
Hou 't dus, vör 't héllemaol weg is, tog mar hél goêd in ere!**

Oorlogsgedichten van Nel

Tot in et nommer van meie plaetsen we van onderduukster Jenny de Jong - schoelnaeme: Nel - iedere keer ien of twee gedichten. In disse gedichten brengt zij heur gedaachten as onderduukster helder onder woorden. De gedichten bin niet eerder in de eupenbaorhied brocht en meugen zonder schriftelik goedvienen ok niet veerder bruukt wodden. Jenny/Nel schreef disse gedichten doe ze onderdeuken zat bij Jan From op De Haule tussen 1943 en '45. From het in feberwaori 2003 van 'Yad Vashem' postuum hier de 'Medaille van de Rechtvaardigen onder de Volkeren' veur kregen.

Onderduiker!

Niemand had nog ooit gehoord
Van dit Nederlandse woord:
Onderduiker is een naam,
Die altijd blijft voortbestaan.

Weggejaagd van huis en hof
Moest hij vluchten voor de Mof.
Onderduiken was 't voortaan,
Wilde hij niet naar Duitsland gaan.

Was hij bovendien een Jood,
Dan dreigde hem een wisse dood.
Onderduiken was 't voortaan,
Wilde hij dit lot ontgaan.

Kind'ren, pas van moeders schoot,
Waren ook in grote nood.
Duiken moesten die stakkers gaan,
Sommigen konden nog niet staan.

Stonden op nieuws beluste burenen
Door de ramen vaak te gluren,
Dan moest hij verhuizen gaan,
Anders kwam de Landwacht aan.

Veel hulp mocht hij ondervinden
Van oprechte en goede vrinden,
Die met hun liefdevolle daân
De duiker hebben overlaân.

Nu is hij weer gewoon een mens,
Dat was zijn allerliefste wens.
Het duiken heeft nu afgedaan,
Hij kan weer vrij door 't leven gaan.

Nel

NB

De nationaole gedaenkdrag veur de slachtoffers
van WO II is om de vuuf jaor op 4 meie.

In de kontreinen van Stellingwarf wodden disse
gedaenkings vaeks al even eerder hullen, in april.
Oosterwoolde het daor o.e. zien 13-Aprilstraote
an overholen.

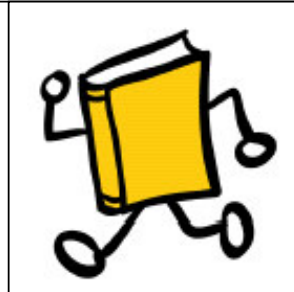
Ok Stellingwarfs..?

Hoe nuum ie...

piloten of gezagvoerders?	Vliegtuug
meenske in de woestijn?	Zaandloper
andiel in munitie?	Knaleffekt
plassien van een gimmestieklerer?	Gympies
graaf zonder auto?	Loopgraaf
te vroeg geboren negerbaby?	Spoednikker
tor an een rekstok?	Rektor
hutte van een eskimo?	Ieshokkien
bulte peerdestront?	Vliegbasis
dik vrommes in de lift?	Hi'jsbakkien-spektaokel
neger die steelt?	Piknikker
kondukteur zonder fluitien?	Konduktrice
aachterwark van een kiepe?	Eitunnel
vrouwgies- en een mannegiesolifant?	Oliestel
ruimte onder et bedde?	Povlakte
geestelike in Duutslaand?	Duutse hedder
verlopen filmster?	Ekster
gadderobejuffer?	Klerewief
peren van iesberen?	Koold keunsien
sunderklaos mit een laampe?	Schijnheilige
kok in een vliegtuug?	Lochtkoker
belastingophaelder in 't chinees?	Ping pong foetsie
homesuele kok mit pensioen?	Uutkookte flicker
aachterwark van een boef?	Rovershol
aachterwark van de paus?	Zalig uutaende
twie schoonmoekes?	Kombinaosietange
keboolter mit een veiligheidsspelde deur de neuze?	Punkeltien
lesbisch vrommes waarvan de auto niet statten wil?	Pot met panne
twie lesbies die zitten te eten:	Wat de pot schaft

Persbericht

Herdruk boek Henk de Vries ook beschikbaar als BookCrossing
BCID: **441-4889105**

Herdruk

Vorig jaar verscheen van Henk de Vries uit Noordwolde het boek 'Gedane arbeid' (*Herinneringen van een Stellingwerfer autoverkoper*). Het boek werd in een bescheiden oplage van 300 stuks uitgegeven door de stichting Stellingwerfs Eigen, bekend van o.a. het vertalen van de Bijbel in het Stellingwerfs. Het eerste exemplaar van dit autobiografisch boek van De Vries werd in juni uitgereikt aan Hans van den Brug, directeur van Autoland Van den Brug met o.a. een vestiging in Oosterwolde. Het boek raakte begin december uitverkocht maar doordat er nog steeds vraag naar bleef is besloten tot een tweede druk. Die rolde vorige week van de pers zodat er nu weer volop voorraad is. Henk de Vries vertelt in dit boek honderd-en-één korte verhalen over zijn belevenissen als autoverkoper in de regio van de Stellingwerven en ook daar buiten. Soms was de handel binnen vijf minuten rond maar soms ook moest De Vries op een later tijdstip maar terugkomen omdat de potentiële klant even met iets anders bezig was zoals hij door het openstaande slaapkamerraam kon horen en zelfs zien. Ook verteld de schrijver sappige anekdotes over de buitenlandse reizen die hij met klanten maakte naar de VW-fabrieken in Duitsland, de Vauxhall-fabrieken in Engeland maar ook naar dealerdagen in Spanje en de VS. Het boek van 150 bladzijden is in een heldere spreektaal geschreven en bevat tevens een groot aantal foto's.

BookCrossing

BookCrossing is wereldwijd het idee van gratis ruilgebruik voor boeken. Piet Bult van de stichting Stellingwerfs Eigen: *"Het doet mij nog het meeste denken aan het Witte fietsenplan van de Provobeweging uit 1965. Je kon toen legaal zo'n witte fiets pakken waar je die vond en overal achterlaten als hem niet meer nodig had. Dat gaat met BookCrossing net zo. Het is de bedoeling dat je het gevonden boek meeneemt waar je het tegenkomt, leest en het vervolgens weer ergens achterlaat. Dat achterlaten kan in principe overal in elke openbare ruimte maar omdat een boek nu eenmaal geen fiets is en bijvoorbeeld slecht tegen regen kan is het gebruikelijk om een droge plaats te kiezen waar ook nog eens veel mensen komen. Op die manier zal het boek snel een volgende tijdelijke 'eigenaar' vinden."*

Zowel de bibliotheek van Oosterwolde als die van Wolvega doen mee in dit project en hebben een ruimte beschikbaar gesteld om een boek achter te laten of te kunnen vinden. Een boek dat meedoet aan BookCrossing is voorzien van sticker met een uniek BCID-nr. De lezer wordt gevraagd om via internet het boek als gevonden aan te melden zodat kan worden nagegaan waar het boek overal is geweest. Ook kan de lezer op de website van BookCrossing een korte recensie over het gelezen boek schrijven. Je kunt het boek dus gewoon in Oosterwolde of Wolvega vinden, het tijdens een treinreis lezen en vervolgens bijvoorbeeld in Amsterdam weer achterlaten.

Veur meer infermaosie over BookCrossing: www.BookCrossing.nl

Marieke was om en naobi'j de zestig en hadde heur opgeven bi'j de sportschoele veur Aqua gym. Zi'j wol es wat anders as hadlopen en fietsen. Et leek heur aorig om mit mekeer wat an sport te doen. Buten dat, ze wodde ok wat oolder en jow weren niet ofhankelijk van et weer. De lessen begonnen van negen tot kwat veur tiene en van tiene tot kwat veur elf.

Woensdagmorgens kwat veur tiene droppelde een groep vrouwluden drok praotend naor binnen. De meersten van middelbaore leeftied en goed in et vleis. Een peer hadden smalle bekkies en weren nooit dikke west, dat koj' wel zien. Wiels iederiene zich omkleedde en et badpak anhadde nam Trien et woord. Mit lude stemme zee ze: "Et is met op 't heden wat! Dat gaot mar bi'j mekeer vot, kiender of gien kiender. Ze zien een ere kerel en verlaoten de hiele brut!" Joke keek heur an en vertelde, dat een stellegien bi'j heur in de buurt zes jaor saemenwoond hadden. Een jaor leden weren ze trouwd en hadden een groot feest geven. Veertien daegen leden weren ze uut mekere gaon.

"Snap ie dat now?", zee ze rondkiekend.

"Och", zee Trien, "ze daenken alliend mar an heur zels" en leut mispriezend heur dikke onderlippe hangen.

"Wi'j weren dienstber en deden wawwe doen mossen, klaorstaon. En ik was streng veur de kiender!" Heur ogen fonkelden, wiels ze stond knapte heur badpak haost uut de naoden. Ze keek de vrouwluden an al hadde ze een wedstried winnen. Die zatten stilzwiegend op et baankien an de kaante. Marieke lachte en zee:

"Ik hebbe eertieds de brut d'r ok wel 's henne smieten wild, mar waar mos ie henne al'j gien opleiding hadden? En disse kiender binnen vaeke oonze kleinkiender". De vrouwen op et baankien nikten instemmend. Trien keek mit een valse blik naor Marieke en leup mit grote passen naor et bad en ploonsde mit een protte kebaol et waeter in.

Patrick, oonze badmeester, vertelde dat hi'j mit vekaansie naor et butenlaand gong. Trien hadde weer et hoogste woord en gaf raod. Hi'j mos gien waeter uut de kraene drinken, eerst koken. As hi'j last van de waarmte hadde: zoolt waeter nemen! Heur stemme scheut boven de meziek uut. De ere vrouwluden deden zwiegend heur oefenings. Patrick, een jonge vent nog, leek onder de indrok. Trien gong veerder: hi'j mos 'm inenten laoten want zi'j hadde verhaelen heard, die d'r niet omme leugen. Aj' daor in et ziekenhuus belanen bi'j an de duvel overleverd! Smerig, smerig en et eten was ok niet te vreten. Niet te vule geld mitnemen, want ze stelen daor as de raeven. Trien wus d'r alles van!

Kiender stonnen heur op te waachten doe zi'j uut et waeter kwammen. Marieke leup achter Trien en Joke an.

"Moej' die meiden es zien", zee Trien mit die lude stemme van heur, "ze binnen amper tiene en ze kieken je an as wollen ze zeggen: wat doen jim hier? Zo bertaol as de beul! Speulen mit poppen is d'r al lange niet meer bi'j. Dommiet as ze veertien binnen, en ze binnen vrog riepe op 't heden, hebben ze een échte poppe. Vusen te verwend, ze hebben alles en tevreden, hó mar! Mien maegies speulden op 'e zoolder nog stiekem mit heur poppen doe ze vuuftien weren. En ze bin goed terechte kommen" zee ze, extra luud om heur henne kiekend.

Marieke besleut de ankommende weke een uurtien eerder naor et sporthuus te gaon!

Wussen jim dat...

- Je skielk ok de kost verdienen kunnen mit vliegevangen.
- Krekels, vliegen en ere eetbere insecten zullen et koevleis vervangen gaon.
- Koenen en varkens vetmesten te vule energie kost en daordeur zol et bruikaseffect omhogens gaon, mienen ze. Koevleis en spek zullen dan hiel duur wodden.
- De Perti'j van de Arbeid de beerputte over de mislokte oorlog in Irak nog niet eupen kriegen kan.
- Hiele rieke meensken de kleren ok al veur de twiede keer andoen, recycling numen ze dat.
- Aarme meensken hoeven heur daor et heufd niet over te breken, mit mar ien ding om de huud.
- T. Baas van de VVD lessendaegs reclame maekte veur wark. Dat zol meensken gelokkig maeken was zien rissenaosie. Hi'j het vermoedelik meensken die bi'j een aander et beroerdste wark opknappen moeten (veur een peer rotcenten) heur miening niet vraogd.
- D'r nog wel hope is veur die meensken, want de Japanners hebben al een robot die koffiezetten en ok inschinken kan. Stofzoegen en meer van zoks zullen ze 'm ok nog wel leren.
- Robotten gien loon, vekaansie, AOW en pensioen hoeven. En as ze stokkend gaon hoeven ze niet in de ziekwet of WAO.
- Nederlanders ok wel aorig slim binnen, want ze willen de geveerlike Co2 uutstoot van de hiele wereld ondergronds opslaon in de lege gasvelden. En daor dan weer groot geld mit verdienen vanzels.
- De 'Krokedillen' wel altied gruusaordig (*hongerig*) blieven zullen.

Henk de Vries

(advertensie i.m.)

Volop te koop...

Liekewel et boek 'Gedane arbeid' van Henk de Vries, 'Herfst / Haast' van Joukje van Roeden, 'Inzoemen', van Anne Bult as alderhaande boeken en boekies die deur Stellingwerfs Eigen uitgeven binnen, bin nog rondomme te koop o.e. bi'j boekhandel Zwikstra in Wolvege.

Bi'j de tied...

Bi'j de tied!

Doe de zoemertied ingong wa'k morgens al vroeg uut et doons. Aj' wollen koj' een ure veuruut slaopen mar dat he'k niet daon. 't Is zunde van de tied en ik bin een man die meerstal alles veurtieds al klaor het.

De aovend d'r veur ha'k alle klokken al een ure veuruutzet behalven die ni'jmoodse digitaole dingen zoas de prakkiesopwaarmer. Daor komt iene speciaol even veur langes om die dingen bi'j de tied te helpen.

Mien kompjouter dot zoks uut himzels. De bedaenker van al die pergramme's is ok goed bi'j de tied.

De zoemertied is insteld in 1977 as gevolg van de euliekrisis mar deurveur van 1916 tot 1945 was et d'r ok al.

Doe 'k vandemorgen alles op tied klaor hadde mos ik eerst even stofzoegen van de vrouw want we hadden de hond van kiender op vesite had en ik hadde now ok een ure over, zee ze. De matten mossen d'r uut en ze begon mit van alles en nog wat te togen. De boel mos naor buten te werigen en ik leup heur algedurig veur de bienen, zee ze en ik mos ok mar naor buten om te werigen.

Et zol mooi weer wodden zee Paulusma gisteraovend en disse keer het hi'j nog geliek kregen ok. Intied ha'k mezels een ni'je kotte broek maekt deur de piepen van een oolde spiekerbroek d'r of te knippen. Een stok of wat tuunstoelen en kussens opscharreld uut de schure en ik hadde mezels mooi mit et blote spul in de zonne zet. Op een gaedelik plakken uut de wiend mit et zicht nog krek op 'e weg. De buurman kwam d'r al gauw anlopen en vreug wanneer et gips d'r of kwam. Ik hadde et eerst niet in de gaeten mar hi'j doelde op mien witte bienen. De zonne begon al wat te stikken en ik kreeg et veur et benul om alles uut te doen en de gemachten ok mar 's te werigen. Et spul hadde bi'j slot van zaeke ok al de hiele winter in een broekien zitten.

Dat ik zat daor mooi te genieten van Evert en deur al dat gedoe raekte ik in de soeze. Opiens wodde ik wakker deur iene die reup van: ohgotohgotohgotohgotte. De vrouw hadde me opspeurd en raosde hoe 'k zokke dingen in de kop kreeg. De dag d'r nao ha'k wel last dat die zonne d'r zo op braand hadde en ik heb et spul een peer daegen in de utterzalve zet en bin now weer as ni'j. Allierend he'k nog wel slimme last van de rogge en wat stievig in de bienen. Zoas mien Omke al 's zee: "aj' oolder wodden, wodden de verkeerde dingen stief, mien jonge". Dat kriej' d'r van aj' tied over hebben.

Walgvoegel

Filesefie in de Stellingwarven...

April is de maond van de filesefie. Lao'we et daaromme es hebben over filesefie in de Stellingwarven...

Omreden et filesofisch daenken him in de twintigste ieuw veur een groot pat toelegd het op de ontwikkelings en de inzichten van oonze Duutse naobers (mit naodrok op die van Immanuel Kant, 1724 – 1804, en Georg Wilhelm Friedrich Hegel, 1770 - 1831), moe'we haost wel annemen dat et mit et daenken in de Stellingwarven (mit zien Duuts-Nedersaksische achtergrond) niet aandere toegaon is. Grote naemen van Stellingwarver filesefeerders bin d'r (oons) liekewel niet bekend. Lag dat an de aarmoede van de zaandgrond in disse kontreinen of was et de kneuterighied van de overwegend kleine boerties die meer as genoeg hadden an heur daenken over et daegelijks bestaon van eten en drinken om daordeur in et veurste plak heurzels en daordeur ok de soorte in staand te hollen? Een aandere meugelikhied is de iewige stried die deur de jaoren henne leverd wodden mos tegen bezetters en laand- en rechtenpikkers. Een peer meugelikheden die vandaege-de-dag neffens oons nog wel opgeld doen: 'daor praot ie niet over', 'niet daenken mar doen'.

De westerse wiesbegeerte of et fileseferen is ontstaon bi'j de oolde Grieken, omdebi'j 600 v.C. De eersten die heurzels vraogen stelden omtrent de aord, of et bestaon van et gehiel van de warkelikhied (de netuur, de wereld, de meenske) en et ontstaon d'r van, weren de z.n. veur-Socratici, de filesefeerders die veur Socrates (469–399 v.C.) leefden. In heur oorsprong stelden filesefeerders veurnaemelik vraogen as: Wat is de aord van de warkelikhied?, of: Wat is bestaon? Waor komt et bestaon weg? Wat is et hoogste bestaon?

Al rap kwammen daor de kentheoretische vraogen omtrent et vermogen om zekere, of zuvere kennis te kriegen (de kennistheorie) bi'j. Ok stelden zij de vraoge: wat is goed leven? (ethiek), en de vraoge: wat is mooi? (esthetica). Disse vraogen bin eins altied de belangriekste vraogen van de filesefie bleven.

Naotied spliste de wetenschap heur van de filesefie of, waordeur pattie vraogen die veurhenne filesofisch weren, zoas de vraoge naor et funktioneren van de zintugen, niet meer binnen et beriek van de filesefie vullen en d'r een ni'je takke van filesefie ontston: de wetenschopsfilesefie. Wiesbegeerte is ok een tiedlaank mingd west mit theologie (zoas middelieuwse wiesbegeerte en scholastiek), deur de jaoren henne wodde de wiesgerige antropologie (de filesefie van de meenske) een onofhankelike takke van filesefie en gongen filesefeerders ok naodenken over de aord en et funktioneren van bi'jglieks de tael. In de geschiedenis van de wiesbegeerte bin d'r verschillende stromings west die disse perblemen de hiektied weer op een aandere maniere integen traden; vanuut aandere veuronderstellings en mit aandere warkwiezen.

In disse maond van de filesefie is et thema 'Et redelike beest'. Meensken onderscheiden heur van beesten deur 'de rede' mar nog alle daegen lezen we in kraanten over meensken die letterlik beestachtig tekeer gaon. Raekt de meens los van de rede en wowwe hoe langer hoe meer beest of zitten we nog mar an et begin van de evolusie en biwwe d'r nog niet hielemaole mar wel op et goeie pad...?

Maek es een mooie filesofische beschouwing over dit onderwarp...

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs Woordeboek:

- anrieven** = 1. aanharken 2. gereed maken 3. flink aantrekken om het stevig vast te krijgen
anrisselveren = opschieten, vooral niet dralen
anschosselen = (komen) aanschoffelen (schosselen=schuifelend lopen)
anschrippen = voortdurend met inspanning werken
ansimpelen = voortdurend zachtjes huilen

Ligitiem...

Ligitiemaosie kenne wie krek as een legitimaosiebewies mar legitimere, dat kenne wie nie.

Katabel...

“De meersten van al die ni’je baentiesmannen die krek keuzen binnen bin vaeks hielemaole niet ‘katabel’.” zee buurman...

Mar wat moe’k now van zoe’n buurman daenken...?

Lyrisch...

Et ‘lyrisch’ wodt ok in oons Stellingwarfs Woordeboek beschreven en het as lienwoord de betekenis van: *tot de lyriek behorend, lyrisch wodden: zich op zeer enthousiaste wijze uitend.*

Da’s mooi, mar is dat eins niet gewoon: argens ‘bevleugen’ mit doende wezen..?
‘bevliegen’ staot d’r ok wel in mar dat gaot over
1. *zien bi’jen bevleugen de Hoorn* en
2. *voortdurend zich van hot naar her begeven.*

Hoe zeggen wi’j et dan, awwe argens laaiend of wild enthousiast over binnen..? Of bin Stellingwarvers niet gauw ‘lyrisch’...?

Ribbeschier...

Roely bruukte in heur gedicht ‘Gien waachten op...’ in De Ovend van oflopen feberwaori et zinnegien “*noord-ooster storm gieselt et ribbeschiere laand*”. Dat ‘ribbeschiere’ is een prachtig mooi woord en hier ok prachtig poëtisch bruukt vanzels.

Mar wat is dat ‘ribbeschiere’ eins veur woord? Neffens et Stellingwarfs Woordeboek:

Ribbeschier (ok wel: ribschie) 1. nogal mager (van dieren, personen) 2. zodanig dat men de ribben niet kan zien, zonder dat het te dik, te vet is (van een paard).

Startnappie...

In et meitiedsnommer van Kopstökken – et streektaelblad van Noordwest Overiessel – kwawwe et woord ‘startnappie’ tegen mit as uitleg dat dit een ‘steelpannetje’ is. In Stellingwarf kennen we et ‘staelpannegien’ nog wel mar heuren et toch ok niet zo hiel vaeke meer. Steernkiekers hebben et vaeks over de ‘Grote Beer’...

De liefde...

Als de liefde niet bestond

Als de liefde niet bestond
Zullen ze stilstaan de rivieren
En de vogels en de dieren
Als de liefde niet bestond

Als de liefde niet bestond
Zou het strand de zee verlaten
Ze hebben niets meer te bepraten
Als de liefde niet bestond

Als de liefde niet bestond
Zou de maan niet langer lichten
Geen dichter zou meer dichten
Als de liefde niet bestond

Nergens zouden bloemen staan
En de aarde zou verkleuren
Overal gesloten deuren
En de klok zou niet meer slaan

Als de liefde niet bestond
Dan was heel de vrijerij bedorven
De wereld was gauw uitgestorven
Als de liefde niet bestond

Als de liefde niet bestond
Zou de zon niet langer stralen
De wind zou niet meer ademen
Als de liefde niet bestond

Geen appel zou meer rijpen
Zoals eens 't paradijs
Als wij elkaar niet meer begrijpen
Dan wordt de wereld koud als ijs

Ik zou sterven van de kou
En mijn adem zou bevriezen
Als ik jouw liefde zou verliezen
Er is geen liefde zonder jou

*Uut: Toon Hermans,
'Een wereld zonder liefde'*

1 Korintiërs 13:1-13

Al praotte ik ok alle taelen van alle meensken en alderdeegst die van de engels - a'k de liefde niet hadde, ik zol niet meer wezen as een dreunende gong of een schelle cimbaal. Al ha'k de gaove om te profeteren en ha'k alle geheimen deur, al bezat ik alle kennis en ha'k et geleuf dat bargaen verplaetsen kan - a'k de liefde niet hadde, ik zol niks wezen.

Al verkocht ik al mien have en goed omreden ik eten an de aarme meensken geven wol, al gaf ik alderdeegst mien lichem en kon ik daor groots op wezen - a'k de liefde niet hadde, et zol mi'j niks brengen. De liefde het geduld en is vol goederbeste. De liefde kent gien falegrein, gien meraokels en gien zelfgenoegzemiahied. Ze is niet grof en niet zelfzochtig, zi'j lat heur niet lelk maeken en reket et kwaod niet an, ze het gien wille om et onrecht mar is bliede mit de waorhied. Alles verdreegt ze, heur geleuf en hoop is zonder greenzen, in alles hoolt ze vol.

De liefde zal nooit vergaon. Veurspellings, die zullen uut de tied raeken; klaanktael, ze zal verstommen; kennis, ze zal verleuren gaon, want oons kennen schöt tekot en oons profeteren is mar beparkt. As et volmaekte komt, zal alles wat beparkt is verdwienen.

Doe'k nog een kiend was praotte ik as een kiend, docht ik as een kiend, risseneerde ik as een kiend. Now ik volwassen bin he'k al et kienderlike achter mi'j laoten. Now kieken we nog in een waezige spiegel, mar dan zuwwe oge in oge mit God staon. Now is mien kennen nog beparkt, mar dan za'k volledig kennen, zoas God mi'j kent.

Now bin d'r nog geleuf, hoop en liefde, disse drieje, mar de belangriekste daorvan is de liefde.

Uut: De Stellingwarver Biebel (in de maek)

Dichtwark...

Olde, man in 't park

Harfst kleurt bomen,
rimpels, tiekent zörge
en ogen, vraogt naor gistern.
Gedachten, valt stille
in de harfstbladen.

Now, is weg,
vrogger komp weer.

Takken, wiegt zachies

Hen en weer.
Hen en weer.

Verdwaalt in 't heden,
jaank naor vrogger,
naor Vaar en naor Moe
en 't pad langs de wieke.

Takken wiegt zachies.

Veur hum hoeft 't niet meer...

Arend Victorie, 't Hoogeveine

De post...

De post brengt brieven
steeds maar meer en weer en meer
de post brengt brieven
brieven en soms kaarten

ik wou, ik wou
dat de post jou eens brengen zou...

pb

Haiku

waeter tegen et glas
ik wol dat et anders was
zonne en wit straand

pb

Dag Liende!

Weg zien de lienden uut Liende
't is triest dè'k 't hier zég
Mar 't Meent is vort wég!
Wa ge nou ziet is waoter: kletsnat

Waor eurst de zwart- en de rooibonte
In de grune wéêje te graoze stonde
Is nou 'ne waotergevulde kraoter: 'n gat

Want mi baggergréêj en mi scheëp
Naom Smals kléi en zând op de sleëp
En d'n boer zit nou mit 'ne kaoter: gén kat

Waor héj zienen dag invulde
Waor de háskes en keniëntjes spulde
heurde alleën nog eëndegesnater: en gespat

Waor ge 't gras en de mais nou mist
Wördt noû in 'n bootje op bressum gevist.
Dör toeristevolk, dè kumt: uut de stad

Och, wa ging 't toch vlug
't Lând kumt noit mér trug!
Dè héwwe vörgoêd vort: gehad!

Chris Kerkhoff

schrieversronte (anagram)

schrieversronte
vereert s chronis
roert in verssche
schoert vers rein
chroniseert vers
versiert schoner

schrieversronte
verschoert rein s
vereist schoner r:
'n schroeve, rister
schriever te nors
schier vers 'n toer

schrieversronte
storen schriever
verschone 'r, et is 'r:
schrieverstoren

Otto de Vent

Us Mem

As niet iene kiekt
gao ik daor staon
dat wodt een klapper
reken mar

Us mem
staot op dat plak
nao zovuul jaor
wol ik as vrouw
een Stânfriesinne
"gao uut mien dak"
in al mien glorie
al he'k gries haor
bin 'k tachtig jaor
mar kaant
van lief en leden
nog goed in et vleis
mien bosten
en mien billen
bin nog et bekieken
weerd

dat is wat ik
zol willen

Joukje

Onmacht

An 't stille water van dromen,
lest vergetelheid mien dörst.
Ik prebeer te praoten,
mar angst blokkeert gedachten,
döt mij zaand slikken.

Zwarte,
stinkende modder,
vult lochtwegen.
Aders wordt zwart,
gedachten verdrinkt.

Laot mij rusten,
waor a'k lig.
Rotten, in zacht
zoegend sliet.
Laot mij iene worden,
mit de rivierbedding.

Laot mij...

Mar voer mien lèvensvocht mit,
in 't stinken water.

Stroomofweerts.

Laot 't zeeën tarten,
oceanen van water,
um zich hen vulen.
Laot 't kapot slaon,
op de klippen van haat.
Neerdalen,
in spelonken
vol onmacht.
Deur mènsen,
eschapen en ekoesterd.

Arend Victorie, 't Hoogeveine

Seizoengedichten

Seizoengedichten

We vraogen et jaor rond om gedichten die van doen hebben mit et seizoen, haast, winter, meitied/veurjaor en zoemer. We willen et hiele jaor deur dus graeg gedichten kriegen die mit de seizoenen van et jaor te maeken hebben. We lopen mit de gedaachte omme om (mar dan alliend) van de Stellingwarver gedichten een bundel te maeken en die in drok uut te geven. Insturen van gedichten kan altied van alle seizoenen deurenneer. Tegen de tied dawwe genoeg hebben overleggen we mittenneer over et maeken van zoe'n bundel 'Stellingwarfs, et jaor rond'.

Zoemer

Gruun is 't grös onder mien voeties.
Gruun bin de boomblatties in mien haanties.
Gruun roeken de bloemegies in mien neusgatties.
Hier kuj' vanof hiel jong elke zoemer van op an.

Scharp is mien kattien en waekzem mien hontien.
Huppelig lopt mien geitien en stokstief staot mien schaopien.
Snoevend roekt mien knientien en sjilpend wipt mien voegeltien.
Hier kuj' as opruuiend kiend elke zoemer van op an.

Mooie praoties, bliede gezichten en rempende moppen,
Waeterige ogen, dikke boeken en hadde koppen,
Blauwe kielen, zwatte jurken en griezende haorvlokken.
Hier kuj' laeter elke zoemer niet meer evenzogoed tegenan.

Koolde, natte zoemers en hiete, dreuge zoemers,
Bliede, goeie zoemers en droevige, slechte zoemers,
Liekwichtige, rustige zoemers en onzekere, aktieve zoemers.
Hier kuj' inkeld ofwaachten; kuj' zels nooit iens tegenin gaon

Wat husies, boompies en besies ik mi'j ok eigenmaeke,
Wat praoties, toestaanden en zoemers ik ok mitmaeke,
Tot op leeftied vien ik in dit vorrels jaorgetiede mien vermaeke.
In iedere zoemer van 't leven kuj' d'r van alles in uuthaelen.

© *anne bult*

Uut Lentegroeten

Aenepoten (*zevenblad*)

An d'olde wôrtel greui-jt al weer
De jonge aenepote
Die de baos speelt over alleman
Regeren, daor oldt zi-j alleen maar van
Maar zal de neuse stoten.

Hondsdrif

Zeg lief klein paors bloempie
Wat bin ie toch weer rap
Vertel ies, wat bin ie van plan
Ie koem-m heus niet achteran
Ook al loop ie stap veur stap

Zeg lief klein paors bloempie
Ik wete 't wel al
Dat ie mit joe'n vlôgge pas
Vermeerdern willen joe'n eigen ras
Dat is het geval.

Meisuurties (*madeliefjes*)

De meisuurties in het grös
Ze lachen en ze lonken
Naor een vlindertie dat daanst
Die vlecht straks een bloemkraans
Om vol trots hiermee mee te pronken.

Kwaak, Kwaak, Kwaak.

I k eur ze kwaken, zie goan op kar wei
Nasale klanken klinken oaver ;t wat er .
Veur kikker s is et lent ejoar get ij ,
War achjant ién enorm groot sext heat er ,

De viever ef deur sexjacht echte golvm,
I J grep eur met zien pot en st evig vast .
Zie kan gien kante op zie is bedolvm,
Zo'n mannikker , det 's een zwoare last .

I J drukt eur vust e lange onder water ,
I J gromt en kwaakt en siddert van genot .
Zie vecht t erugge, gef em een opt at er .
Et elpt eur niet , want 't is eur lèèmmslot .

't I s net zo rap weer oaver as't begon.
Et vr ouwgien zwemt zelf s t wie secondn lös.
Dan kump der weer ién en zonder pardon.
Belèèft ij met eur ook een coïtus.

De eerste man zit op een plumpeblad,
Fijn uut te rusten, lakker in de zun.
Um krachten opte doen veur det e ervat ,
Woar as e eff m trug ook an begun.

Et kikker vr ouwgien kröp in een klein úkien,
Achter de dikke stèle van een lis.
Zie wenst zich een eel arg stark onder brúkien,
Wat veur de kikker man onnembaar is.

En noa een dag of wat dref in de viéver ,
Een ele bulte drabbig kikker dril.
Saamt met de kikker vrouw, want zi-j ging liéver ,
Art stikke dood, dan alle keer n van bil.

Corry Overmars, Hasselt .

Deurdaenkerties

De bliende zicht gien geluud
hi'j heurt et
De dove heurt gien geluud
hi'j zicht et

Zoas et klokkien thuus tikt
tikt et overal

Een kiend dat starft
is 'n mement dat een
oolder oolderdom arft

Een boek dat je boeit
is een uitgelezen boek

Ik daenke nao
een filesoof daenkt
daor over nao

De iene zegt dit
de aander zegt dat
zo zeggen we allemaole wat

Des te kotter de spreker praot
des te langer d'r naor him luusterd wodt

Einte Sloatstra

Kotte fulieton

Wat veurof gong: Vrouw Bakker hadde et kaortien uut de supermark mitneumen mit mien vraoge om een peer ure hulpe bi'j et hemmel- en nettiesholen van mien huus. Ze kwam vot-en-daolik mar even langes om de boel te bepraoten. Nao een paantien koffie lopen we et huus even deur... Zij zag die peer spinnedraoden op de overloop wel, kon 'k wel weten...

"Hier is de badkaemer. D'r ligt now toevallig wel wat tanepoets op et plaankien onder de spiegel mar dat overkomt mi'j niet zovaeke heur. Allierend die strepen op 'e spiegel die krie'k d'r mar niet of. Daor hebben jow vaaste wel een trukedeuze veur. Ik hebbe al verscheidene spuitbussen antuugd mar die strepen, nee." Van de wasmesiene ston et deurtien waegenwied eupen dat ze kon goed zien dat die nog hielemaole vol mit smerige was ston. Ze dee een tree of wat terogge doe 'k mi'j ommedri'jde om veerder deur 't huus te gaon. Over de overloop gong ik veur heur uut naor de slaopkaemer.

"Hier he'k meerstal toch de ogen dichte en 't locht uut, dat et vaalt hier wel wat toe."

"Doej' et wasken en strieken zels?" vreug ze onverwaachs.

"Ja, vaeks wel mar dat vien 'k toch mal wark heur. Ik weet haost nooit wat kleuren now wel en niet bi'jenneer in de wasmesiene meugen. Ik weet wel daj' et goed niet te hiete wasken meugen, dat ik zet 'm meerstal mar op dattig graoden. Mar ja, dan kriej' de boel wel es niet al te schone, now. Tsja, en et strieken is mi'j ok altied een hiel gedoe heur. Een t-shirtien en een busdoek pak ik meerstal zomar weer van de liende, de plooi in een broek passen wee'k niet iens hoe 't moet, en a'k es netties vot moet dan he'k d'r een protte wark van om allierend al de veurkaante en de boorties van een boezeroen een betien netties glad te kriegien. Kiek, daor he'k now eins krek even een vrouwehaand bi'j neudig. Jim bin daor vaeks hatstikke haandig in. Et is jim mar een tik an 't oor waor ik uren mit omme stao te frosselen."

Zonder wat te zeggen leup ze weeromme naor de overloop en trok de deure naor et uutvanhuzerskaemertien, et rommelkaemertien eupen. Daor ston et wasrek nog vol en et striekiezer wodde zuver haost wat roestig an de onderkaante en waachtte d'r op dat de stekker mar es weer in 't stopkontakt steuken wodden zol. In de hoeke ston ok nog een wasmaande vol mit halfschone en halfsmerig goed. Wat d'r veerder allemaole nog veur rommel lag en hoevule deuzen as d'r stonnen die nog es utpakt wodden mossen, vul mi'j now eerst op. Et hadde mi'j nog niet in 't pad staon. Vrouw Bakker scheelmikte mi'j es an krek as ze zeggen wol: now, now... mar ik begriep et ok wel een betien heur.

We gongen de trappe weer of en ik vreug heur as ze nog wel een twiede paantien koffie hebben wol. Dat leek heur wel wat toe. Mit da'k de suker, de melk en de koffie van et aanrecht kreeg vreu'k kwaanskwies

"En, liekt et je wat toe om de boel hier zo now en dan wat te beredderen?"

"O, jaowel heur. De eerste peer weken za'k wel wat meer tied neudig hebben mar a'k et ienkeer op odder hebbe dan is 't in iene morgen of middag in de weke goed bi'j te holen."

"Now, mi'j liekt, dan moe'we 't allierend nog over de pries iens zien te wodden. Wat vraog ie in 't ure?"

"Now, dat hangt d'r een betien vanof," en ze keek es linksomme en rechtsomme over de schoolders krek as ze zeker weten wol dat d'r gieniene mitluusterde "betael ie et zo of moet et ehh, hoe za'k et zeggen..."

(Gaot aandere maond veerder...)

Winterreize

*"Ma'k jim een cyclus van zwaarmoedige gedichten heuren laoten?
Ik vien ze mooier as alle aandere en bin d'r wis van dat jim ze ok hiel aorig vienen zullen."*

Iene van de hoogtepunten uut de meziek-literatuur die deur de jaoren et meerste indrok maekt het is de cyclus van 24 gedichten

Winterreise

van Wilhelm Müller (1794-1827), op meziek zet deur Franz Schubert (1797-1828)

Veurige maonden hawwe de eerste riegel van de 24 gedichten. Disse keer et zestiende vas.

Letzte Hoffnung

Hie und da ist an den Bäumen
Manches bunte Blatt zu seh'n,
Und ich bleibe vor den Bäumen
Oftmals in Gedanken steh'n.

Schaue nach dem einen Blatte,
Hänge meine Hoffnung dran;
Spielt der Wind mit meinem Blatte,
Zittr' ich, was ich zittern kann.

Ach, und fällt das Blatt zu Boden,
Fällt mit ihm die Hoffnung ab;
Fall' ich selber mit zu Boden,
Wein' auf meiner Hoffnung Grab.

Laeste hoop

Hier en daor is an de bomen
mennig bruunbont blad te zien,
en ik blief pattietoeren in gedaachten
veur zokke bomen staon.

Ik zuuk dan naor dat iene blad,
en hang mien hoop daor an;
as de wiend dan mit mien blad speelt,
dan beef ik, al wa'k beven kan.

Ach, en vaalt dat blad dan van de boom,
dan vaalt mien hope d'r mit of;
vaal ikzels mit op 'e grond,
goele op 't graf van mien hoop.

Aanderemaond in disse riegel: **In et dörp** (*Im dorfe*)

De Stellingwarver Biebel

Liederlik as valse vrund...

“Vreemdelingen namen de tempel in bezit en hielden er liederlijke braspartijen.”

wodt op 't eerste gezicht in 't Stellingwarfs zoks as:

“Vremden neumen de tempel in bezit en hullen d'r liederlike vreetperti'jen.”

Oons 'liederlik' liekt dan misschien wel goed mar is op 'e kop verkeerd want 'liederlijk' in et Nederlaans is 'zeer zedeloos' of 'in de hoogste mate' en in 't Stellingwarfs is 'liederlik' 'er slecht (ongezond) uitzien' of 'een povere (ziekelijke) indruk makend'. Dat 'liederlik' is in dit geval dan ok dudelik een 'vasle vrund'.

Oonze tekst gaot trouwens veerder mit: *“Ze vermaekten heur mit hoeren, hadden binnen de heilige muren gemienschop mit aandermaans vrouwluden en neumen verschillende ongepaste zaeken mit naor binnen.”* Biwwe vanzels slim ni'jsgierig wat die 'ongepaste zaeken' binnen...

Perf. Van der Meiden het wel es zegd: “de biebel is somstieden krek een pornoboek!”

Mit et napluzen van alle 25.000 woorden biwwe onderhaand bi'j de letter 'N'. Alle woorden die beginnen mit een de A t/m een de N hewwe now mit et vingertien bi'jlanges west in 't grote Stellingwarfs Woordeboek. Al disse woorden die we bruukt hebben kommen ok in et Woordeboek veur of bin typische biebelwoorden. En ja, we hebben et al eerder zegd: d'r staon alle woorden in over et holen van hunningbi'jen, bedsteden en boere-ark mar niks te vule biebelwoorden. Wat ok een ingewikkelde materie is dat bin de woorden die beginnen mit ge- en mit on-.

Bi'jtieden hadde de woordeboekemaeker d'r zels ok wel an liekt et, want ja wat moej' d'r mit as in de Dikke zoks staot as:

'**standvastig**' en gien staandvastig, mar dan wel '**onstaandvastig**' en gien onstandvastig. En van zokkend kowwe wel es vaeker iene tegen. Nemen we nog wel es mit naor de taeltoon...

Biebelvertaelen, beginne d'r niet an...

Now, bi'j'm weer hielendal bi'jpraot mit wawwe tussen et gewone wark deur, daon hebben en an 't doen binnen.

Tot de aandere maond mar weer.

f&p

Mit bommen speer ie meer meensken as zonder

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' anders wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j' veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorighied mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'jdregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaat) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'jglieks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarighied is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'jglieks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrieff gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet alliend een advertensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienige wat de redaktie d'r an dot is et in- en annenneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maond as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaat. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aandere - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier giener-tied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement het binnen roeme greenzen, gien beparking.

Mittenneer en veurenneer

* Aende *